

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำ 2) ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร และ 3) ความคิดเห็นต่อมาตรฐานขั้นปลอดภัยฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร เขตอำเภอคอยสะเค็ด จังหวัดเชียงใหม่ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 228 ราย ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ในการรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าสองในสามเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 48 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาภาคบังคับ มีสถานภาพสมรสแล้ว มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำเฉลี่ย 7.60 ปี ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดใช้แรงงานในครอบครัวในฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นหลักในการทำการเกษตร โดยผู้ให้ข้อมูลมีแรงงานที่ใช้ในฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำเฉลี่ย 2.54 คน มีรายได้จากการทำฟาร์มสัตว์น้ำเฉลี่ย 6,677.63 บาทต่อปี มีรายได้จากการประกอบอาชีพอื่น ๆ เฉลี่ย 33,867.57 บาทต่อปี มีขนาดของพื้นที่ที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเฉลี่ยประมาณ 1,704 ตร.ม. มีสถานที่ทำการเลี้ยงสัตว์น้ำอยู่ใกล้แหล่งน้ำ และการคมนาคมสะดวก ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดใช้แรงงานในครอบครัว และใช้เงินทุนส่วนตัวในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ส่วนใหญ่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่และเคยได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการศึกษาดูงาน/ฝึกอบรม เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ และการเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยในรอบปีที่ผ่านมา

ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยในระดับมาก เกี่ยวกับเรื่อง 1) การจัดการดูแลสัตว์น้ำอย่างถูกสุขลักษณะระหว่างการเก็บเกี่ยวเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค ควรเน้นความสะอาดทุกขั้นตอนด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม 2) น้ำทิ้งจากบ้านเรือนต้องแยกจากการเลี้ยง อย่างชัดเจน ไม่พบการรั่วซึมลงสู่ระบบเลี้ยงและการรักษาความสะอาดของทางระบายน้ำทิ้ง 3) การเลี้ยงปลาน้ำจืดตามมาตรฐาน

ขั้นปลอดภัยจะต้องขึ้นทะเบียนฟาร์ม 4) การเลือกปัจจัยการผลิตต้องปลอดภัยจากการปนเปื้อนของยาและสารเคมี 5) ปัจจัยการผลิต เช่น อาหาร อาหารเสริม วิตามิน ฯลฯ ที่ดีต้องมีการขึ้นทะเบียนมีฉลากระบุองค์ประกอบที่ชัดเจน มีข้อความระบุวัน เดือน ปีที่ผลิตและหมดอายุ 6) ห้องสุขาในบริเวณฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำควรอยู่ไกลบ่อเลี้ยง มีน้ำทิ้งไหลลงสู่ระบบเลี้ยง และ 7) สถานที่เลี้ยงสัตว์น้ำจะต้องมี การคมนาคมสะดวกและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานดีการจัดการที่ดี ต้องมีการเตรียมบ่อก่อนการเลี้ยง ตามลำดับใน ในขณะที่มี 2 ประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย ได้แก่ 1) เมื่อสัตว์น้ำมีอาการผิดปกติควรใช้ยาและสารเคมีทันที และ 2) การจัดเก็บปัจจัยการผลิตควรถูกสุขลักษณะ ควรเก็บในโรงเรือนที่ปิดมิดชิด ตามลำดับ

ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อมาตรฐานขั้นปลอดภัยฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำของผู้ให้ข้อมูล พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นโดยรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.92) โดยผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นในระดับมากในประเด็น 1) การเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยเป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม 2) การเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย ทำให้ขายผลผลิตสัตว์น้ำได้ง่ายขึ้น 3) การเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย ทำให้ได้รับผลผลิตที่มีคุณภาพต่อผู้บริโภค 4) การเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยจำเป็นต้องมีความรู้ที่ถูกต้องในการเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย 5) การเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิต 6) การเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค 7) ควรมีโครงการความปลอดภัยด้านอาหารประมงต่อไป 8) การเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยสามารถรองรับต่อมาตรการกีดกันทางการค้า 9) การเลี้ยงสัตว์น้ำ ตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมโรค 10) การเลี้ยงสัตว์น้ำ ตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันโรค 11) การเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย เป็นการช่วยให้ระบบการเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศไทยให้เป็นรูปแบบมาตรฐานเดียวกัน 12) ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำมีความจำเป็นต้องเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐาน ขั้นปลอดภัย 13) ควรมีโครงการมาตรฐานขั้นปลอดภัยฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำต่อไป 14) การเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยควรได้รับการสนับสนุนดูแลจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และ 15) สถานที่ของท่านเหมาะสมที่จะทำการเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย และ ส่วนในประเด็นที่มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง 1) การเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยต้องใช้ทุนในการกระบวนการผลิตสูง 2) การเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยต้องใช้แรงงานจำนวนมาก และ 3) การเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย เป็นสิ่งที่มีความยุ่งยาก ตามลำดับ

This study was conducted to investigate the following: 1) socio-demographic characteristics of farmers doing aquatic animal farms; 2) knowledge on aquatic animal rearing in accordance with safety standard of farmers' aquatic animal farms; and 3) opinions towards the safety standard of aquatic animal farm of farmers' in Doi Saket district, Chiangmai province. Respondents in this study consisted of 228 farmers rearing aquatic animals obtained by multi stage sampling. Interview schedule was used as a tool for data collection. Obtained data were then analyzed by using the Statistical Package program.

Findings showed that more than two-thirds of the respondents were male, 48 years old on average, elementary school graduates, and all of them were married. They had 7.60 years of experience on average and all of them used family labourers as the main source of labour force for aquatic animal farming. They had 2.54 labourers on their farms on average and they could earn an annual income from aquatic animal farming for 6,677.63 baht. Besides, they earned income from other occupations for 33,867.57 baht per year on average. They had an area for aquatic animal farming for 1,704 square meters and their farms were located near water source. It was easy to access the farms. All of the respondents used family labourers. They used their own capital for aquatic animal farming. Most of them used to contact with concerned personnel and used to be supported by them the respondents has never attended training or educational tour concerning about aqua –culture or aquatic animal rearing in accordance with the safety standard in the last one year cycle. Almost all of the respondents has a high level of knowledge and understanding on aquatic animal rearing in accordance with the safety standard in the following: 1) management of aquatic animal health care during harvesting in order to get good

quality of yields and safety for consumers; cleanliness and an appropriate method of all steps should be emphasized; waste water expelled from houses must be clearly segregated from water used for farming; 2) leakage of waste water running to the farming system was not found and cleanliness of waste water drainage system could be maintained; 3) fresh water fish rearing in accordance with the safety standard must be registered for farming, respectively; 4) selection of production factor must be free from chemical contamination; 5) good production factor such as feed, supplementary feed, vitamin, etc. must be registered clearly shown in the label together with date of production and expiry date; 6) toilet in the farm should be located near the rearing pond with waste water drainage to the rearing system; and 7) aquatic animal rearing place must be convenient in transportation, have good infrastructure and pond preparation before rearing aquatic animals, respectively. There were two aspects that the respondents had a low level of knowledge and understanding : 1) the immediate application of medicine and chemicals in case of aquatic animals have abnormal behavior; and 2) production factor storage should be sanitary and well kept in a closed structure, respectively.

As a whole, the respondents had a high level of opinion. The respondents had a high level of opinion in the following aspects : 1) aquatic animal rearing in accordance with the safety standard is useful to the environment; 2) aquatic animal rearing in accordance with the safety standard can help aquatic animal products be sold easier; 3) aquatic animal rearing in accordance with the safety standard makes the yields have good quality; 4) aquatic animal rearing in accordance with the safety standard needs correct knowledge on aquatic animal rearing in accordance with the safety standard; 5) aquatic animal rearing in accordance with the safety standard is useful to aquatic animal production; 6) aquatic animal rearing which is in accordance with the safety standard is useful to consumers; 7) it should have a safety project on fishery food; 8) aquatic animal rearing which is in accordance with the safety standard can cope up with commercial obstruction; 9) aquatic animal rearing which is in accordance with the safety standard can increase the efficiency in disease control; 10) aquatic animal rearing which is in accordance with the safety standard can prevent the aquatic animals from diseases; 11) aquatic animal rearing which is in accordance with the safety standard can make aquatic animal rearing system in Thailand be the same standard; 12) aquatic animal raisers need to rear the animals in accordance with the safety standard; 13) it should have a safety standard project of aquatic animal farming;

14) aquatic animal rearing which is in accordance with the safety standard should be supported by government officials; and 15) the respondents' places are appropriate to do aquatic animal farming which is in accordance with the safety standard. Lastly, the respondents had a moderate level on the agreement to the following aspects: 1) aquatic animal rearing which is in accordance with the safety standard needs a high cost of production; 2) aquatic animal rearing which is in accordance with the safety standard needs a lot of labourers; and 3) aquatic animal rearing which is in accordance with the safety standard is complicated, respectively.